

Warszawa, 15.03.2018 r.

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

DSRiN-II-053-2/18/4
dot. IV.502.5.2014.MK

WNP 180314-01076

WNP 180326-01825

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2018 -03- 27
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 lutego 2018 r. dotyczące działalności opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, zwanych dalej „zespołami”, nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad przestrzeganiem standardów metodologii opiniowania, w tym terminowości realizacji zleceń i wydawania opinii oraz wpływu nowych regulacji na terminowość opiniowania, uprzejmie informuję.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. rodzaj i zakres nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad działalnością zespołów reguluje art. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2015 r., poz. 1418 z późn. zm.)

Stosownie do zapisu art. 4 ust. 1 pkt 1 u.o.z.s.s. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością zespołów w zakresie przestrzegania standardów metodologii opiniowania i procedury badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich, a także terminowości sporządzania opinii.

W związku z wykonywaniem przez Ministra Sprawiedliwości czynności wynikających ze sprawowanego nadzoru nad działalnością opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów na podstawie przytoczonej ustawy, Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich zgłosił propozycję zmian legislacyjnych do ustawy i aktów prawnych wykonawczych do w/w ustawy, które obecnie są procedowane w Departamencie Legislacyjnym. Istota proponowanych zmian sprowadza się do wyeliminowania konkursu jako formy wyłaniania kandydatów do zatrudnienia w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów na stanowiskach specjalistów w zakresie psychologii, pedagogiki, pediatrii, medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych,

psychiatrii oraz psychiatrii dzieci i młodzieży, na rzecz swobodnego zatrudniania specjalistów przez prezesów sądów.

Uzasadnieniem powyższych propozycji jest zauważalny od stycznia 2016 roku znaczny odpływ kadry specjalistów i problemy z naborem nowych pracowników, a także potrzeba obsadzenia stanowisk specjalistów w miejsce osób nieobecnych w przypadkach długotrwałego zwolnienia lekarskiego czy korzystania z urlopu macierzyńskiego lub wychowawczego w celu zapewnienia sprawności i terminowości opiniowania.

Mając na względzie skrócenie czasu oczekiwania na realizację zleceń oraz zmniejszenie zaległości w ich realizacji, a tym samym przyspieszenie postępowania sądowego, wystąpiono do Departamentu Kadr i Organizacji, Sądów Powszechnych i Wojskowych o uwzględnienie w projekcie planu budżetu na 2018 r. środków finansowych na dodatkowe etaty specjalistów, o których mowa w art. 25 ust. 3 *ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1418 z późn. zm.) oraz etaty pracowników administracyjnych, o których mowa w art. 25 ust. 6 *ustawy*.

W wyniku prowadzonego monitoringu działalności zespołów z zakresu planowania i wykonywania zadań diagnostycznych przez specjalistów i kierownika *zespołu*, dodatkowo wskazano na potrzebę określenia na poziomie ustawy wymiaru czynności opiniodawczych, jakie winien realizować kierownik opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów, niezależnie od wykonywanych zadań z zakresu organizacji pracy i nadzoru nad funkcjonowaniem podległej mu jednostki.

Działając na podstawie art. 4 ust. 1 cytowanej *ustawy*, Minister Sprawiedliwości sprawuje kontrolę nad terminowością sporządzania opinii w sprawach rodzinnych, opiekuńczych i nieletnich przez *zespoły*. Systematycznie – raz na kwartał przeprowadza analizę terminowości realizacji zleceń sądowych, rozumianej jako czas liczony od dnia następującego po wpływie zlecenia do dnia sporządzenia opinii - stosownie do treści zapisu działu 2 pkt 21 załącznika do zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustalenia standardów opiniowania w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2016 r., poz. 76). Ponadto w ramach czynności nadzorczych przeprowadzane są w *zespołach* kontrole i wizytacje, analizowane są informacje i sprawozdania z działalności *zespołów*, w szczególności terminowość realizacji zleceń sądowych.

Podstawę wdrożonego systemu monitorowania terminowości realizacji zleceń sądowych stanowią przekazywane przez kierowników opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów sprawozdania kwartalne w tym zakresie.

Działalność opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów w zakresie terminowości realizacji zleceń sądowych, obciążenia pracą, nadal pozostaje w obszarze zainteresowania Prezesów Sądów Okręgowych z uwagi na wyznaczone przez Ministra Sprawiedliwości kierunki nadzoru administracyjnego, o którym mowa w art. 37g § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. 2018. 0.23 t. j.).

Niezależnie od powyższego informuję, że w *Planie działań Ministerstwa Sprawiedliwości* na 2017 r. zdefiniowano oczekiwaną wartość odsetka sporządzonych przez o.z.s.s. opinii na potrzeby postępowań sądowych w okresie do 60 dni średnio 31% w skali roku.

Z prowadzonego monitoringu terminowości realizacji zleceń sądowych wynika, że średni wskaźnik terminowości dla wszystkich o.z.s.s. w 2017 r. był niższy od zakładanego i wyniósł 28,08% opinii wydanych w terminie do 60 dni.

Należy podkreślić, że przyczyną długich terminów realizacji zleceń sądowych były znaczne braki kadrowe, niewystarczająca ilość zespołów badających - rotacja kadry w związku ze zmianą warunków płacy i pracy, brak wykwalifikowanych i spełniających wymogi konkursowe kandydatów do pracy specjalistów oraz niestawiennictwo osób badanych.

Odnosząc się do kwestii skarg przesyłanych do Ministra Sprawiedliwości, informuję, że zarzuty dotyczyły w 80% procedury badań, 95% skarg dotyczyło procedury badań i treści opinii, 5% - wyłącznie treści opinii. Tematyka skarg wnoszonych do Ministra Sprawiedliwości obejmowała również działalność OZSS - w 95%, a także samych opiniujących. Dwie skargi dotyczyły spraw pracowniczych.

Przeprowadzone postępowania wyjaśniające w zdecydowanej większości nie potwierdziły zasadności stawianych badającym zarzutów dotyczących procesu diagnostycznego, a tym samym nie uchybiono procedurze postępowania specjalistów w sytuacji diagnostycznej. Opinie sporządzane były w oparciu o obowiązujące przepisy, z zachowaniem zasad kodeksu etyczno-zawodowego.

Odnosząc się do trybu prowadzonych postępowań wyjaśniających należy stwierdzić, że Ministerstwo Sprawiedliwości prowadząc postępowania wyjaśniające ocenia działania specjalistów wyłącznie w aspekcie obowiązujących przepisów prawa, mając na

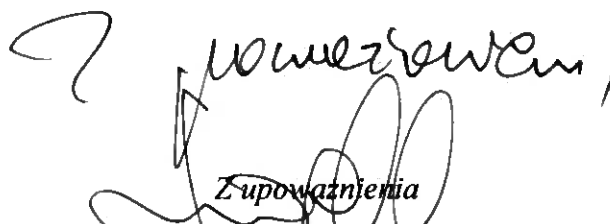
względnie diagnostyczno-opiniodawczą funkcję zespołów i jej wpływ na postępowanie sądowe zarówno w aspekcie terminowości jak i formalnej zgodności sporządzonych opinii z obowiązującymi przepisami. Jednocześnie informuję, że ocena bezstronności i rzetelności procesu diagnostyczno-opiniodawczego należy do kompetencji organu dopuszczającego dowód z opinii o.z.s.s., tak więc wszelkie uwagi i zastrzeżenia co do treści opinii, skarżący mogli wnieść w toku postępowania przed sądem.

Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z art. 4 ust. 2 *ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1418 z późn. zm.) nadzór sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości nie może wkraczać w dziedzinę, w której specjaliści są niezależni.

Odnosząc się do kwestii zawartych w przedmiotowym piśmie, a dotyczących kontrowersji wokół punktów 9.3 i 5.3 c zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2016 r. w *sprawie ustalenia standardów metodologii opiniowania w opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów* (Dz. Urz. poz.76), informuję, że 18 października 2016 r. wystąpiono do Departamentu Legislacyjnego z pismem w sprawie podjęcia prac legislacyjnych mających na celu uregulowanie kwestii przetwarzania danych osobowych przez opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów oraz dostępu do tych danych przez osoby badane, załączając kopię wystąpienia Generalnego Inspektora Danych Osobowych z dnia 13 września 2016 r. (DOLiS-035-1732/16/BG).

W przedmiotowym piśmie wskazano, że z uwagi na szeroki zakres pozyskiwanych danych objętych różnymi dziedzinami nauki: psychologii, pedagogiki, medycyny, niezbędne jest podjęcie współpracy międzyresortowej w celu opracowania przepisów o randze ustawowej zapewniających zarówno odpowiedni poziom ochrony danych osobowych, zapewnienie stronom prawa do obrony w zakresie dostępu do akt jak i zgodnych z przesłankami metodologii badań diagnostycznych.

Stanowisko w tej kwestii zostało skonsultowane z partnerami uczestniczącymi w pracach nad projektem *Standardów metodologii opiniowania* tj. Instytutem Ekspertyz Sądowych w Krakowie oraz Polskim Towarzystwem Psychologicznym w Warszawie.

Zupowaznienia
Ministra Sprawiedliwości

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Departament Spraw Rodzinnych
i Nieletnich

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

DSRiN-11-053-2/18/4
MNP 180326-01825

Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-030 Warszawa

